

FOKUS: SKANDINAVIA OG USA

Det dansk-amerikanske forhold efter den kolde krig i lyset af valget af Trump

Mikkel Runge Olesen

Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS)

»Either they [the NATO allies] pay up including for past deficiencies or they have to get out. And if it breaks up NATO, it breaks up NATO.« (Euronews 2016)

Sådan lød det fra Donald Trump om NATO under valgkampen. Problematikken om at sætte hårdt mod hårdt over for de »utaknemme­lige« og »næ­rige« europæere er dog bestemt ikke ny (Ringsmose 2009). Det nye ved Trumps NATO-udmeldinger er imidlertid, ud over den ualmindeligt hårde retorik, at Trump samtidig har åbnet op for tilnærmelse til Ruslands stærke mand, Vladimir Putin. Ikke mindst på denne baggrund blev Trumps valgsejr d. 8. november 2016 modtaget med dyb skepsis og betydelig nervøsitet i de fleste europæiske NATO-lande, inkluderet Danmark. Udtalelsen står nemlig ikke alene, men er en integreret del af Trumps bredere udenrigspolitiske strategi om, at USA generelt skal holde op med at lade sig vikle ind i andre landes problemer og fremover begrænse sit globale engagement til steder af vital national interesse. »America First« er opsummeringen af Trumps udenrigspolitiske tænkning (New York Times 2016a).

Valget af Trump er potentielt af særlig stor betydning for et land som Danmark, der generelt har valgt at positionere sig tæt op ad den amerikanske linje i sikkerhedspolitiske spørgsmål. Denne artikel gør status over USA's rolle i dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik efter den kolde krig på tre niveauer: Det basale sikkerhedspolitiske niveau centreret om den amerikanske sikkerheds­garanti igennem NATO. Det praktiske udenrigspolitiske niveau centreret omkring amerikansk villighed til at dele informationer, og amerikansk imødekommenhed i forhold til at yde hjælp til Danmark i tilspidsede udenrigspolitiske situationer. Og endelig på det mere ideologiske niveau mht. amerikansk villighed til at lytte til danske ideer til løsning af internationale

©2017 Mikkel Runge Olesen. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), allowing third parties to copy and redistribute the material in any medium or format and to remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially, provided the original work is properly cited and states its license.

Citation: Mikkel Runge Olesen (2017). »Det dansk-amerikanske forhold efter den kolde krig i lyset af valget af Trump«. *Internasjonal Politikk*, 75, 1: 28–35. <http://dx.doi.org/10.23865/ip.v75.694>

problemstillinger. På den baggrund diskuteres, hvad vi kan forvente af det dansk-amerikanske forhold under Trump, hvor særligt det ideologiske niveau kan komme under pres.

Transformationen i det dansk-amerikanske forhold efter den kolde krig

Det dansk-amerikanske forhold under den kolde krig kan ikke karakteriseres som decideret dårligt. Der var aldrig tvivl om Danmarks demokratiske sindelag, og, ikke mindst i kraft af sin autorisering af de amerikanske militærbaser i Grønland, leverede det danske kongerige et betydeligt bidrag til NATO og til USA igennem hele koldkrigsperioden (DUPI 1997). Dermed dog ikke sagt at Danmark var en mønsterallieret. Danmark gik oprindeligt kun modvilligt ind i NATO i 1949, fordi man ikke så andre muligheder, og forholdet var generelt hæmmet af de konsekvent lave danske forsvarsudgifter (Ringsmose 2009), og af diverse uenigheder om den generelle amerikanske kurs på den internationale scene. Her springer især to længerevarende uenigheder i øjnene. For det første den dansk-norske kritik af Vietnamkrigen i 1970'erne samt anerkendelsen af Nordvietnam i 1971 (DIIS 2005: 57–65). For det andet den danske såkaldte »fodnote«-kritik af den amerikanske atomvåbenstrategi i Centraleuropa i 1980'erne. Her insisterede et flertal i Folketinget, uden om en relativt forsvarsvenlig centrum-højre regering, bl.a. på at få placeret danske fodnoter eller passus, i officielle NATO-dokumenter, om Danmarks skepsis i forhold til alliancens linje om atomvåben i Centraleuropa (Petersen 2004: 276–312). Det er på denne baggrund, at meget af forskningen på området, alt i alt, har refereret til den danske NATO-politik og den danske politik over for USA under den kolde krig som »allieret med forbehold«.¹

Forholdet imellem Danmark og USA ændrede sig imidlertid markant efter den kolde krigs afslutning. Ifølge en topembedsmand i Pentagon med årtier lang erfaring med Danmark var skiftet i dansk politik »like flipping a light switch«.² Dette skift i det dansk-amerikanske forhold faldt sammen med, og var i høj grad forårsaget af, påbegyndelsen af den såkaldte aktivistiske periode i dansk udenrigspolitik efter murens fald. Konkret betød den danske aktivisme et øget dansk politisk engagement for liberale frihedsidealere, fx igennem støtte til de baltiske landes løsrivelse fra Sovjetunionen 1989–1991 og gennem kritik i 1990'erne af Kinas overtrædelser af menneskerettighederne (Petersen 2004: 565–569). Mest af alt førte aktivismen imidlertid til en klar ændring i forhold til Danmarks militære engagement uden for landets grænser. Således har Danmark de sidste 25 år deltaget i militære operationer i en række forskellige lande på Balkan, i Afrika og i den bredere mellemøstlige region, ikke mindst i Afghanistan og Irak – med og uden FN-mandat. Dette skifte var så meget desto mere bemærkelsesværdigt i kraft af Danmarks villighed til at acceptere relativt store militære tab (Jakobsen & Ringsmose 2015).

¹Først brugt i Villaume 1995.

²Interview i Washington, november 2016.

Motiveringen bag denne aktivistiske udenrigspolitik er omdiskuteret. Nogle forskere ser i aktivismen stærkt idealistiske træk (Holm 1997). Andre ser i høj grad aktivismen som idealisme kombineret med interesseforfølgelse gennem spredning af vestlige normer og international orden (Branner 2000; 2013; Olesen 2012). Og andre igen lægger mere vægt på aktivismen som en ny måde at forvalte netop forholdet til USA (Hansen 2010). *Effekten* af denne udenrigspolitik har bl.a. været en væsentlig forbedring af det dansk-amerikanske forhold, hvor kun det konstant middelmådige danske militærbudget efterhånden har stået tilbage som et minus på Danmarks »karakterblad«. Det har resulteret ikke alene i en markant forbedring af det dansk-amerikanske forhold, men ligeledes i at dansk »access« (defineret nedenfor) til amerikanske beslutningstagere er blevet langt bedre end tidligere (Henriksen & Ringsmose 2011; 2012).

Hvad skal vi med det gode forhold? Begrebet »access« og dets betydning

Med »access« menes graden af besvær, hvormed et lands diplomater og politikere kan komme i kontakt med relevante amerikanske myndigheder. Det handler ikke kun om at få et billede med præsidenten på plænen foran Det Hvide Hus. For har man »access«, så har man også bedre mulighed for at tage emner og aktuelle udfordringer op over for supermagten.³ På det sikkerhedspolitiske niveau har betydningen af »access« og af det særligt gode forhold efter den kolde krig dog formodentlig været begrænset. Danmark ydede en relativt mindre indsats under den kolde krig, uden at sikkerhedsgarantien kom direkte i fare, og andre europæiske stater har op til i dag kunnet klare sig med en relativt begrænset indsats. Her har forholdet ikke behøvet at være specielt godt – det har bare skullet være *godt nok*. Ser vi imidlertid i stedet på det praktiske niveau og det ideologiske niveau er betydningen af »access«, og af et særligt godt forhold, langt klarere.

På det praktiske niveau giver dette fx udslag i kraft af amerikansk villighed til at dele informationer med Danmark, ikke mindst på efterretningsområdet,⁴ og det giver udslag i konkret amerikansk velvilje i tilspidsede situationer. Her kan bl.a. nævnes Statsminister Anders Fogh Rasmussens telefonopkald til Præsident Bush i 2005, hvor Fogh ganske direkte bad præsidenten om, og fik tilsagn om, mere hjælp i forbindelse med håndteringen af Muhammedkrisen (Politiken 2015).⁵ Et mere nyligt eksempel er, at skiftende danske udenrigsministre, nemlig Martin Lidegaard fra Det Radikale Venstre og Kristian Jensen fra Venstre, har kunnet henvende sig direkte til den amerikanske udenrigsminister John Kerry for at prøve at få en løsning, da

³Bygger på flere interviews med nuværende/tidligere embedsmænd og ansatte ved tænketanke i Washington i november 2016. Se også fx Henriksen & Ringsmose (2011; 2012), der særligt fremhæver, ikke mindst, amerikansk lydørhed overfor det danske initiativ til den såkaldte Ilulissat-erklæring om samarbejde og konfliktløsning i Arktis (2011: 26–27; 2012: 167).

⁴Interview med tidligere amerikansk diplomat, Washington, november 2016.

⁵Interview med tænketankansat, Washington, november 2014, bekræfter at samtalen har fundet sted.

det amerikanske skuffeselskab Exelis i 2014 vandt den lukrative servicekontrakt for Thule Airbase, der ellers er reserveret til danske og grønlandske virksomheder (Olesen forthcoming).

Endelig, på det ideologisk niveau, betyder »access« koblet med en høj grad af anseelse hos supermagten, at der, i langt højere grad end det ellers ville have været tilfældet, bliver lyttet til danske ideer. Her handler det i høj grad om, hvorvidt man fra amerikansk side bliver taget seriøst som samarbejdspartner på det område, som man søger at påvirke. I forbindelse med militære operationer er det fx vigtigt, at man leverer brugbare militære bidrag, forstået på den måde at de skal være over en vis størrelse og uden for mange begrænsninger mht. opgavevaretagelse. Det giver, ifølge en tidligere amerikansk diplomat, konkret udmøntning i plads til flere danskere i fælles kommandostrukturer.⁶ Det tætte operationelle samarbejde mellem danske og amerikanske myndigheder giver imidlertid også en mere indirekte effekt over tid. Ifølge en tidligere amerikansk embedsmand nyder det danske militær godt af, at deres amerikanske kollegaer i dag (næsten) sidder med følelsen af at tale med en landsmand, når de taler med danske militærfolk.⁷ Endelig har det formodentlig en betydning på dette område, at Danmark generelt ikke ret ofte har bedt om modbydelser fra USA på det praktiske niveau, og at Danmark derfor i højere grad end mere instrumentelt orienterede nationer ses som en reel meningsfælle.⁸

I hvor høj grad disse faktorer omsættes til reelt dansk *indflydelse*, er meget vanskeligt at fastsætte. Danmark er en småstat, og indflydelse må derfor forstås relativt. Ikke desto mindre kan man imidlertid fx pege på den danske rolle i udviklingen af »the Comprehensive Approach« for civil og militær samtænkning i internationale operationer, som et eksempel på relativt stor dansk indflydelse.⁹ Hvorvidt en sådan indflydelse er vigtig for Danmark, afhænger i høj grad af den prioritet, man tillægger den danske aktivistiske udenrigspolitik. En sådan indflydelse er nemlig potentielt central for at maksimere effekten af dansk aktivisme som normspredning og international brandslukning, dvs. aktivismen som den generelt fremstilles af de danske politikere (Olesen 2012). Ser man derimod aktivismens primære hensyn som værende at bevare og styrke det gode forhold til USA, så er en sådan indflydelse næppe lige så vigtig.

Fremtidsperspektiver: Det danske-amerikanske forhold under Trump

Hvad betyder så valget af Trump for Danmark? Ser vi først på det sikkerhedspolitiske niveau, kan man risikere, at »minimumsprisen« for den amerikanske sikkerhedsgaranti igennem NATO kan komme til at stige. Det skyldes blandt andet, at Trumps øgede fokus på forsvarsbudgetterne ikke stiller Danmark i et godt lys.

⁶Interview, Washington, november 2016.

⁷Interview, Washington, november 2016.

⁸Interviews med ansatte ved tænketanke og nuværende/tidligere embedsmænd og diplomater i Washington november 2014 og november 2016. Se også Henriksen & Ringsmose (2011: 18–20; 2012: 160–162).

⁹Interview med tænketanksansat, Washington, november 2014. Se også Jakobsen (2008: 7).

Danmarks militærudgifter var i 2016 på under 1,2% af BNP. Dermed er de langt under NATO's 2%-målsætning, og endnu længere fra USA's militærudgifter på ca. 3,6% af BNP (NATO 2016).¹⁰ Trumps trusler om at utilstrækkelige militærudgifter kan bringe et lands NATO-medlemskab i fare, kombineret med Trumps tilnærmelser til Rusland, er, ikke overraskende, generelt blevet modtaget med bekymring i Europa. Det er ikke mindst tilfældet i de baltiske lande, hvor valget af Trump presser de tre lande, særligt Letland og Litauen der ligger under NATO's 2%-målsætning, til intensivering af allerede påbegyndt oprustning (Bloomberg 2016; The Guardian 2016b; New York Times 2016b). Også fra dansk side havde Trumps valgsejr en vis umiddelbar effekt, om end langt mindre end i de baltiske lande. Således har Lars Løkke Rasmussen i en telefonsamtale med Trump den 16. november 2016 forsikret Trump om, at Danmark fremadrettet vil forøge sit militærbudget (TV2 2016), hvilket han dog allerede havde betonet ved NATO-topmødet i Warszawa tidligere på året (Information 2016). Dermed er der noget der tyder på, at Trumps udmeldinger har forbedret USA's forhandlingssituation over for de små europæiske NATO-allierede, i det mindste på kort sigt. På langt sigt forudsætter en fundamental ændring i dynamikken mellem USA og Europa om forsvarsudgifter imidlertid, at Trump, også i praksis rent faktisk viser sig villig til fortsat at »gamble« med det NATO-bånd, som vel trods alt må siges at have tjent amerikanske interesser vel i mere end 65 år.

For Danmark bliver denne udfordring så meget desto større i og med, at Trump ligeledes har varslet ændringer mht. den amerikanske »War on Terror«. Det drejer sig både om Trumps udtalelser om brugen af tortur i kampen mod terror, både før (The Guardian 2016a) og efter (CNN 2017) valget, såvel som hans eventuelle villighed til at acceptere større civile tabstal og villighed til at gå efter terroristers familier (RealClearPolitics 2015). Netop disse emner har dog allerede givet grobund for en vis intern uenighed i Trump-administrationen. Derfor har Trump da også allerede signaleret villighed til at moderere en del af sine synspunkter bl.a. i forbindelse med tortur (New York Times 2016c). Han har således tilkendegivet, at han er klar til at overlade beslutningerne om tortur til sit kabinet, ikke mindst til nyudnævnte forsvarsminister James Mattis, der klart har tilkendegivet, at han er modstander af tortur (The Hill 2017). Lignende konfrontationer kan tænkes at følge om krigens regler.¹¹

Det trumpske tilbagetog er formodentlig blevet modtaget med en vis lettelse i de danske ministerier. Ikke desto mindre viser problematikken at amerikansk moderation på disse områder til en vis grad afhænger af magtbalancen internt i Trumps administration. Skulle Trump på et tidspunkt vælge at sidde kritiske røster

¹⁰Trump's udmelding er fulgt i kølvandet på en generelt større fokus på NATO-landenes militærudgifter allerede under Obama-administrationen. Trumps udmeldinger om mulige konsekvenser for lande, der ikke levet op til NATOs målsætninger, ligger imidlertid milevidt fra Obama-administrationens.

¹¹Mattis har fx specifikt gjort sig til talsmand for vigtigheden af en militær strategi baseret på etiske regler – særligt i forhold til operationer med risiko for civile tab. Se interview med Mattis i 2008 refereret i McLeod (2016).

overhørigt, og lykkes det ham at overvinde de juridiske¹² og politiske forhindringer forbundet med en virkelig omkalfatring af amerikansk krigsførelse i denne retning, kan det blive sværere for Danmark at gå i krig sammen med USA – den faktor der tidligere har ført amerikanerne til at se igennem fingre med de lave danske militærudgifter.

Dog vil selv en markant forandring i den amerikanske »War on Terror« i givet fald ikke nødvendigvis betyde afslutningen på den danske aktivisme, som vi har set særligt de sidste 25 år. Det tætte bånd til USA er et element i aktivismen, men er dog næppe langt fra det hele. Selvom Danmark generelt har prioriteret deltagelse i amerikansk-ledede operationer, så har landet ligeledes vist sig villig til at støtte ikke-amerikansk-ledede operationer, så som den fransk-ledede operation i Mali fra 2012. Hertil kommer at den danske aktivisme generelt er solidt forankret i dansk udenrigspolitisk tradition, med rødder tilbage til tiden både før og under den kolde krig (Vedby Rasmussen 2005). Derfor vil evt. dansk-amerikansk uenighed om War on Terror à la Trump, næppe i sig selv føre til opgivelsen af dansk aktivisme. Men det kan, i yderste konsekvens, betyde at Danmark ikke længere, i samme grad som hidtil, vil prioritere at anvende sine begrænsede ressourcer på USA's foretrukne operationer. Vi er dog (per februar 2017) endnu langt fra dette punkt. Den danske tilknytning til USA er stærk, og viste sig i perioden under George W. Bush robust nok til at bestå, på trods af en lang række kontroverser, særligt forbundet med krigen i Irak og hvad angår de kontroversielle amerikanske fangeprogrammer.¹³ Men skulle en sådan diskrepans det på et tidspunkt blive for stor, og skulle den danske aktivisme ændre sig som en konsekvens, så kan en sådan udvikling, i sidste instans, føre til at USA i fremtiden kan komme til at sætte langt mindre pris på den danske udenrigspolitiske aktivisme, end det har været tilfældet tidligere.

Hvor valget af Trump altså rummer en ulmende risiko for Danmark på det strategiske niveau, er der umiddelbart noget større risiko for at se negative konsekvenser på det praktiske niveau, hvor selv en mindre forskydning ad linjer som skitseret ovenfor potentielt kan få mærkbare konsekvenser. Hvis de ovenstående problematikker fører til, at det danske forhold blot går fra at have været meget godt til godt, kan dette således ligeledes bevirke til at den danske »access« tilsvarende bliver mindre god. Hermed kan valget af Trump komme til at gøre det vanskeligt for Danmark at bevare den samme grad af »access«, som landet har haft op til i dag.

Størst potentiel forandring risikeres imidlertid på det ideologiske niveau. Trumps udmeldinger på en række områder så som klima, frihandel, demokrati og menneskerettigheder står i skarp kontrast til, hvad vi har været vant til at høre fra andre amerikanske præsidenter. Derfor kan dansk ideologisk baseret aktivisme næppe forvente at finde samme fodslag med Trump, som det var tilfældet med

¹²Specifikt hvad angår tortur vil nylig amerikansk lovgivning, nærmere bestemt den såkaldte McCain-Feinstein amendment, der er en del af the National Defense Authorization Act for Fiscal Year 2016, udgøre en betydelig juridisk barriere. I et ikke-officielt, ikke bekræftet, lækket udkast til en præsidentordre indrømmer også unavngivne fortalere for større brug af tortur at denne juridiske barriere er anselig (New York Times 2017).

¹³Se eksempelvis Heiberg 2012 for en analyse af den danske håndtering af spørgsmålet om mulige »rendition flights« i grønlandsk luftrum.

Barack Obama eller, for den sags skyld, med George W. Bush. Partifarven på fremtidige danske regeringer i de kommende år vil formodentlig spille en rolle. Danske centrum-højre regeringer har traditionelt haft nemmere ved at samarbejde med republikanske præsidenter end socialdemokratisk ledede regeringer, og både den danske aktivisme og båndet til USA trivedes fx i Fogh-Bush årene (Henriksen & Ringsmose 2011: 11). Det store spørgsmål er derfor, ikke mindst, i hvor høj grad Trump vil gøre op med traditionel republikansk sikkerhedspolitik.

Referencer

- Bloomberg (2016) »A Minnow in NATO Seeks Faster Defense Buildup After Trump's Win«. 15.11.2016. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2016-11-15/lithuania-calls-for-faster-defense-boost-following-trump-victory>. Tilgået 12.12.2016.
- Branner, Hans (2000) »The Danish Foreign Policy Tradition and the European Context«, i Hans Branner & Morten Kelstrup (red.) *Denmark's Policy Towards Europe after 1945*. Odense: Odense University Press (185–222).
- Branner, Hans (2013) »Denmark Between Venus and Mars: How Great a Change in Danish Foreign Policy?« i Hvidt, Nanna & Hans Mouritzen (red.) *Danish Foreign Policy Yearbook 2013*. Copenhagen: DIIS (134–166).
- CNN (2017) »Trump on waterboarding: 'We have to fight fire with fire'« 25.01.2017 <https://www.theguardian.com/us-news/2016/jun/28/donald-trump-ohio-rally-isis-torture-tpp-rape>. Tilgået 03.02.2017.
- Dansk Udenrigspolitisk Institut (DUPI) (1997) *Grønland under den kolde krig: Dansk og amerikansk sikkerhedspolitik 1945–68*. København: DUPI.
- Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS) (2005) *Danmark under Den Kolde Krig: Den Sikkerhedspolitiske Situation 1945–1991 bind 2, 1963–1978*. København: DIIS
- Euronews (2016) »Insiders: NATO's future after the US presidential elections« 28.10.2016. <http://www.euronews.com/2016/10/28/insiders-nato-s-future-after-the-us-presidential-elections>. Tilgået 12.12.2016.
- The Guardian (2016a) »Donald Trump renews support for waterboarding at Ohio rally: 'I like it a lot'« 28.06.2016 <https://www.theguardian.com/us-news/2016/jun/28/donald-trump-ohio-rally-isis-torture-tpp-rape>. Tilgået 03.02.2017.
- The Guardian (2016b) »Fearing closer Trump ties with Putin, Latvia prepares for the worst« 18.11.2016 https://www.washingtonpost.com/world/europe/fearing-closer-trump-ties-with-putin-latvia-prepares-for-the-worst/2016/11/18/f22b3376-ab54-11e6-8f19-21a1c65d2043_story.html?utm_term=.25982c7be9e0. Tilgået 06.02.2017.
- Hansen, Birthe (2010) *Unipolarity and world politics: a theory and its implications*. London & New York: Routledge.
- Heiberg, Morten (2012) *Et er jura at forstå, et andet land at føre. Undersøgelse af en række spørgsmål vedrørende 2008-redegørelsen om de påståede hemmelige CIA-flyvninger over og i Grønland samt dansk bistand hertil*. (DIIS) http://pure.diis.dk/ws/files/175867/Et_er_jura_at_forst_final_forlag2.pdf. Tilgået 05.02.2017.
- Henriksen, Anders & Jens Ringsmose (2011) *Hvad fik Danmark ud af det? Irak, Afghanistan og forholdet til Washington*. DIIS Reports 2011: 14. København: DIIS.
- Henriksen, Anders & Jens Ringsmose (2012) »What did Denmark gain? Iraq, Afghanistan and the relationship with Washington.« Nanna Hvidt & Hans Mouritzen (red.), *Danish Foreign Policy Yearbook 2012*: 157–181.
- The Hill (2017) »Trump: Mattis's view on torture will 'override'« 27.01.2017 <http://thehill.com/policy/defense/316542-trump-mattis-will-override-on-torture>. Tilgået 03.02.2017.
- Holm, Hans Henrik (1997) »Denmark's Active Internationalism: Advocating International Norms with Domestic Constraints.«, Bertel Heurlin & Hans Mouritzen (red.). *Danish Foreign Policy Yearbook 1997*. Copenhagen: DUPI (52–80).
- Information (2016) »Løkke til Nato-topmøde: Vi stiller op når der bliver kaldt«. <https://www.information.dk/telegram/2016/07/loekke-nato-topmoede-stiller-naar-kaldt>. Tilgået 12.12.2016.
- Jakobsen, Peter Viggo (2008) *Nato's Comprehensive Approach to crisis response operations: A work in progress*, DIIS Reports 2008: 15. Danish Institute for International Studies.

Det dansk-amerikanske forhold efter den kolde krig i lyset af valget af Trump

- Jakobsen, Peter Viggo & Jens Ringsmose (2015) »In Denmark, Afghanistan is worth dying for: How public support for the war was maintained in the face of mounting casualties and elusive success«. *Cooperation and Conflict*, 50 (2): 211–227.
- McLeod, Travers (2016) »Donald Trump's 'Patton' has history in his corner« *The Australian* 06.12.2016 <http://www.theaustralian.com.au/opinion/donald-trumps-patton-has-history-in-his-corner/news-story/785c47cea7aa5a687bbc3ec76b2651d8>. Tilgået 06.02.2017.
- NATO (2016) »Press Release. Defence Expenditures of NATO Countries (2009–2016)« 04.07.2016. http://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2016_07/20160704_160704-pr2016-116.pdf. Tilgået 12.12.2016.
- New York Times (2016a) »Transcript: Donald Trump's Foreign Policy Speech« 27.04.2016. http://www.nytimes.com/2016/04/28/us/politics/transcript-trump-foreign-policy.html?_r=0. Tilgået 12.12.2016.
- New York Times (2016b) »Lithuania's New Prime Minister Pledges to Increase Military Spending« 22.11.2016. http://www.nytimes.com/2016/11/22/world/europe/lithuania-saulius-skvernelis.html?_r=0. Tilgået 12.12.2016.
- New York Times (2016c) »Donald Trump's New York Times Interview: Full Transcript« 23.11.2016. <http://www.nytimes.com/2016/11/23/us/politics/trump-new-york-times-interview-transcript.html>. Tilgået 12.12.2016.
- New York Times (2017) »Trump's Draft Executive Order on Detention and Interrogation«. 25.01.2017. <https://www.nytimes.com/interactive/2017/01/25/us/politics/document-Trump-draft-executive-order-on-detention-and.html>. Tilgået 04.02.2017.
- Olesen, Mikkel Runge (2012) *Two Danish Activist Foreign Policies? Changing Perceptions of Threat and Activism in Danish Foreign Policy, 1988–2011*. DIIS Report 2012: 16. København: DIIS.
- Olesen, Mikkel Runge (forthcoming), »Lightning rod: The US, Greenlandic and Danish relations in the shadow of post-colonial reputations« in Kristensen, Kristian Søby & Jon Rahbek-Clemmensen (red.) *Greenland and the International Politics of a Changing Arctic – Postcolonial Paradiplomacy between High and Low Politics*. Routledge.
- Petersen, Nikolaj (2004) *Europæisk Og Globalt Engagement. Dansk Udenrigspolitik Historie bn. 6*. Carsten Due-Nielsen, Ole Feldebæk & Nikolaj Petersen (red.) København: Danmarks nationalleksikon.
- Politiken (2015) »Fogh: Jeg var dybt skuffet over USA« 26.09.2015. <http://politiken.dk/indland/politik/ECE2859207/fogh-jeg-var-dybt-skuffet-over-usa/>. Tilgået 12.12.2016.
- RealClearPolitics (2015) »Trump: Islamic State Is Our No. 1 Threat« 02.12.2015 http://www.realclearpolitics.com/video/2015/12/02/trump_isis_is_our_1_threat_-_we_cant_be_fighting_everybody_at_the_same_time.html. Tilgået 03.02.2017.
- Rasmussen, Mikkel Vedby (2005). »'What's the Use of It?': Danish Strategic Culture and the Utility of Armed Force.« *Cooperation and Conflict* 40.1: 67–89.
- Ringsmose, Jens (2009) »Paying for Protection Denmark's Military Expenditure during the Cold War.« *Cooperation and Conflict* 44 (1): 73–97.
- TV2 (2016) »Løkke har talt med Trump: Vi havde en god snak«. 16.1.2016. <http://nyheder.tv2.dk/politik/2016-11-16-loekke-har-talt-med-trump-vi-havde-en-god-snak>. Tilgået 12.12.2016.
- Villaume, Poul (1995) *Allieret med Forbehold – Danmark, Nato og Den Kolde Krig*. København: Forlaget Eirene.

Om forfatteren

Mikkel Runge Olesen Postdoc, PhD. Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS), Danmark. Korrespondance: MRO@diis.dk